

امیدها برای اصلاح لایحه بودجه ۹۹ در کمیسیون تلفیق از بین رفت

کمیسیون تلفیق

■ کمیسیون تلفیق در آخرین فرصت اصلاح لایحه بودجه به تغییرات جزئی بسنده کرد ■ بودجه‌ای با بیش از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان کسری

گروه اقتصادی: بودجه سال ۹۹ بی‌شک یکی از پرحاشیه‌ترین بودجه‌های پس از انقلاب اسلامی است. با اینکه هنوز بودجه سال ۹۹ به قانون تبدیل نشده اما حواشی آن روزبه‌روز بیشتر می‌شود. تا پیش از دوشنبه که آخرین جلسه بررسی بودجه در کمیسیون تلفیق برگزار شد، انتقادات زیادی از عملکرد کمیسیون تلفیق در اصلاح بودجه دولت می‌شد اما خبر غیرمنتظره «احتمال تصویب بودجه سال ۹۹ ذیل اصل ۸۵ قانون اساسی» که به معنی «حذف صحن از فرآیند تصویب بودجه» است، جنجال‌های بودجه سال ۹۹ را بی‌سابقه کرد. تا پیش از این مباحث زیادی مبنی بر اعمال نفوذ دولت در مجلس برای تصویب بودجه دلخواه دولت مطرح می‌شد، با این حال سخنان سخنگوی هیأت‌رئیس و نیز تصمیم کمیسیون تلفیق برای تصویب بودجه بدون بررسی آن در صحن، شائبه‌های قبلی را قوت بخشید.

به گزارش «وطن امروز» کلیات بودجه دوشنبه هفته گذشته در صحن علنی مجلس با ۱۱۴ رای مخالف از ۱۹۹ نماینده حاضر رد شد. در هفته‌های اخیر کمیسیون تلفیق هم تغییراتی برای اصلاح لایحه بودجه انجام داد که به نظر می‌رسد با توجه به نقاط ضعف بسیار زیاد لایحه، نتوانسته است آنطور که باید و شاید موثر باشد. پس از رد کلیات مقرر شد دوباره کمیسیون تلفیق لایحه را بررسی کند و به صحن بفرستد. کمیسیون تلفیق هم از سه‌شنبه هفته گذشته شروع به بررسی لایحه بودجه کرد و ۱۱ اسفند این کار را به پایان رساند و گزارش اصلاحی خود را منتشر کرد.

اهم تغییرات لایحه بودجه ۹۹ در گزارش کمیسیون تلفیق به این شرح است:

۱- کاهش هزینه ساخت مسکن: یک بند به شرح زیر به عنوان بند الحاقی ۴ به تبصره ۸ الحاق شد: بند الحاقی- به وزارت راه‌وشهرسازی اجازه داده می‌شود با استفاده از زمین‌های در اختیار از طریق شرکت‌های تأیید خود و یا در قالب مشارکت با بخش غیردولتی تمهیدات لازم برای تولید و عرضه واحدهای مسکونی را فراهم نماید. وزارت راه‌وشهرسازی موظف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نسبت به شناسایی خانوارهای فاقد مسکن متقاضی این واحدها با اولویت خانوارهای کم‌درآمد از طریق سامانه مناسب اقدام کند.

به گفته علی اصغر یوسف‌نژاد، نایب‌رئیس کمیسیون تلفیق، طبق این مصوبه به منظور اجرائی کردن مفاد این بند، سایر دستگاه‌های اجرائی ذریبط از جمله وزارتخانه‌های نفت، نیرو و کشور، شهرداری‌ها، سازمان تأمین اجتماعی، بنیاد مسکن و بانک مرکزی موظف هستند با هدف کاهش قیمت تمام‌شده مسکن در زمینه ارائه مجوزهای لازم، تأمین مالی، تأمین خدمات زیربنایی و اقدامات اجرائی همکاری لازم را با وزارت راه به عمل آورند.

۲- اصلاح مدل افزایش حداقل حقوق کارمندان و بازتنظیمات: بر اساس این

مصوبه، همه کسانی که زیر ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان حقوق می‌گیرند امکان رسیدن به کف حقوق تعیین شده یعنی ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تومانی را ندارند، چرا که طبق قانون حداقل افزایش حقوق ۵۰ درصد است. مثلاً اگر کسی در سال ۹۸ یک میلیون و ۵۶۰ هزار تومان حقوق می‌گیرد سال آینده حقوقش به ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان خواهد رسید و اگر کسی یک میلیون و ۸۰۰ هزار تومان حقوق می‌گیرد حقوقش به ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تومان خواهد رسید.

۳- تفکیک یارانه‌های نقدی و معیشتی: بر اساس این مصوبه، صرفاً همان ۶۰ میلیون نفر که عموماً کم‌درآمد هستند، یارانه معیشتی می‌گیرند و پردرآمدها مشمول دریافت این یارانه نخواهند شد.

۴- بنزین نوروزی: بنا بر مصوبه کمیسیون تلفیق مقرر شد در ایام تعطیلات نوروز به ازای هر کارت سوخت ۱۲۰ لیتر اختصاص یابد. این ۱۲۰ لیتر سهمیه علاوه بر سهمیه معمول تخصیص ۶۰ لیتر به صورت ماهانه است؛ یعنی مجموعاً برای تعطیلات نوروزی ۱۸۰ لیتر به هر کارت سوخت اختصاص می‌یابد.

■ **اصلاحات حداقلی**

مهم‌ترین نقدهای نمایندگان مجلس به لایحه بودجه ۹۹ کسری بودجه و بیش‌برآورد منابع بود. سیدامیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی، عضو هیأت‌رئیس مجلس شورای اسلامی و منتخب مردم در مجلس یازدهم پیش‌تر در گفت‌وگو با «وطن امروز» اظهار داشت: کمیسیون تلفیق انتظارات را برآورده نکرده است و مهم‌ترین دلیل رد کلیات بودجه را مبنای درآمدهای دولت عنوان کرده بود. به گفته قاضی‌زاده، مبنای درآمدهای دولت در بودجه مشخص نیست و کسری محتمل است. وی اظهار داشت: رهبر انقلاب در این چند سال بارها اعلام کردند بودجه را اصلاح کنید اما این اتفاق رخ نداد. نماینده مجلس شورای اسلامی درباره اینکه تغییرات کمیسیون تلفیق را چگونه ارزیابی می‌کنید، اظهار داشت: تغییراتی انجام شد اما معایب بودجه همچنان باقی است، این یعنی اقدامات کمیسیون تلفیق آنطور که باید و شاید نتوانست مشکلات بودجه را حل کند. تا توجه به رد کلیات بودجه در صحن علنی مجلس انتظار می‌رفت اصلاحات

اعضای کمیسیون تلفیق بودجه می‌توانستند در راستای اصلاحات ساختاری گام بردارند و با تصویب لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم راه را برای اخذ پایه‌های مالیاتی مهم در بودجه فراهم کنند تا کسری بودجه کم‌تر شود؛ اما تصویب لایحه بودجه ۹۹، که به گفته قاضی‌زاده، مبنای درآمدهای دولت در بودجه مشخص نیست و کسری محتمل است. وی اظهار داشت: رهبر انقلاب در این چند سال بارها اعلام کردند بودجه را اصلاح کنید اما این اتفاق رخ نداد. نماینده مجلس شورای اسلامی درباره اینکه تغییرات کمیسیون تلفیق را چگونه ارزیابی می‌کنید، اظهار داشت: تغییراتی انجام شد اما معایب بودجه همچنان باقی است، این یعنی اقدامات کمیسیون تلفیق آنطور که باید و شاید نتوانست مشکلات بودجه را حل کند. تا توجه به رد کلیات بودجه در صحن علنی مجلس انتظار می‌رفت اصلاحات

اساسی در لایحه بودجه را شاهد باشیم در حالی که اینگونه نقد و اعضای تلفیق به حداقلی‌ترین تغییرات و اصلاح برخی مصوبات خود بسنده کردند.

■ **چه کاری باید انجام می‌شد؟**

اما کمیسیون تلفیق چه باید می‌کرد؟ از اصلی‌ترین نقدهایی که به بودجه سال آینده وارد شده بیش‌برآورد درآمدهاست. مرکز پژوهش‌های مجلس برخی از مهم‌ترین موارد کسری بودجه سال آتی را به شرح زیر برشمرد:

۱- ۲۸ هزار میلیارد تومان بابت بیش‌برآورد درآمد نفت داشت عقب‌ماندگی‌های بودجه را جبران و بخشی از توقعات در رابطه با اصلاح ساختار بودجه را برآورده کند. علاوه بر این، لایحه بودجه ۹۹ به جای آنکه گامی در راستای اصلاح

۲- ۳۸ هزار میلیارد تومان بابت بیش‌برآورد درآمد ناشی از

فروش و مولدسازی دارایی‌های دولتی ۴-۴۷ هزار میلیارد تومان بابت استقراض از صندوق توسعه ملی

مجموع این موارد، رقم ۱۲۱ هزار میلیارد تومان کسری بودجه برای سال آتی را نشان می‌دهد. هرچند مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارش خود به این نکته اشاره می‌کند که این رقم بدون در نظر گرفتن ۸۰ هزار میلیارد تومان اوراق در نظر گرفته شده در لایحه و سایر عدم تحققات احتمالی در دیگر منابع بودجه است. بر اساس این گزارش، با توجه به اظهارات نمایندگان در جریان بررسی کلیات لایحه بودجه ۹۹ در صحن علنی مجلس و همچنین انتقادات کارشناسان و مراکز پژوهشی از این لایحه و مصوبات کمیسیون تلفیق مجلس، انتظار می‌رفت

اعضای این کمیسیون در بررسی مجدد لایحه بودجه ۹۹، در دو محور زیر مصوبات مهمی داشته باشند.

الف- تلاش برای جبران کسری بودجه
 پیش‌برآورد درآمدهای نفتی و درآمدهای ناشی از فروش و مولدسازی اموال مازاد دولتی از طرفی و بی‌توجهی به اصلاحات ساختاری بودجه بویژه افزایش درآمدهای مالیاتی (از محل ایجاد پایه‌های مالیاتی جدید و مبارزه با فرار مالیاتی) از سوی دیگر منجر به کسری بودجه حداقل ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی برای سال آینده شده بود.

بر همین اساس کمیسیون تلفیق مجلس باید نسبت به کاهش میزان درآمدهای نفتی و درآمدهای ناشی از فروش و مولدسازی اموال مازاد دولتی اقدام می‌کرد یا سازوکارهای مناسب و عملیاتی برای جلوگیری از ایجاد فساد با فروش و مولدسازی گسترده اموال مازاد دولتی را به تصویب می‌رساند. همچنین انتظار می‌رفت کمیسیون تلفیق مجلس با تصویب راهکارهای متنوع افزایش درآمدهای مالیاتی، گام‌های بزرگی در این زمینه بردارد. مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی کارشناسان و مراکز پژوهشی برای افزایش درآمدهای مالیاتی، مالیات بر سود سپرده‌های کلان بانکی و همچنین سایر هزینه‌های تعهدشده اعتبارات این قانون از جمله تملک اراضی است. هر چند واگذاری

اوراق فروش‌رفته به طلبکاران الزامی نیست اما اجرای این طرح و جایگزین کردن واگذاری اوراق و دارایی به پیمانکاران به جای تسویه نقدی در نهایت باعث متضرر شدن آنها و در نهایت به خطر افتادن حیات اقتصادی آنها می‌شود.

قیصر فاسد: از سال ۱۳۹۲ با تصویب بند «ف» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۲، بند «ج» تبصره «۲» قانون بودجه سال ۱۳۹۴ و بند «ه» تبصره «۱» قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، تکلیف واگذاری قیر رایگان به قانون بودجه اضافه شد که بر اساس آن وزارت نفت مکلف شده است هر ساله مقدار معینی مواد اولیه قیر را به صورت رایگان در اختیار پروژه‌های عمرانی کشور قرار دهد. این در حالی است که بیش از ۸۰ درصد عرضه قیر کشور در اختیار بخش خصوصی است.

دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور با توجه به فساد قیر رایگان، این بند را حذف کرده بود اما در کمیسیون تلفیق مجدداً این موضوع به تصویب رسید.

عدم نظارت بر نحوه تخصیص، توزیع و مصرف این قیرها باعث بروز مشکلات و سوءاستفاده‌های فراوانی می‌شود. تحویل گرفتن قیر رایگان توسط برخی پیمانکاران طرف قرارداد و فروش آن در بازار غیررسمی با قیمتی کمتر از قیمت واقعی و عرضه‌شده در بورس کالا، بزرگ‌ترین مشکل پیش‌آمده در این زمینه است که علاوه بر غیرواقعی شدن قیمت کشف‌شده قیر در بورس کالا و تخصیص سرمایه کشور، زمینه‌ساز قاچاق این کالا نیز می‌شود. انتظار می‌رفت اعضای تلفیق در این مهلت این مصوبه را اصلاح کنند اما متأسفانه در جریان آخرین اصلاح لایحه این مصوبه تغییری نکرد.

حذف پله پنجم مالیات بر درآمد: تغییر پلکان مالیات بر درآمد از ۵ پله پیشین‌های دولت در متن اولیه لایحه به ۴ پله از دیگر پله‌های مالیات ۲۵ درصدی درآمدهای بیش از ۶ برابر سقف درآمد معاف از مالیات رخ داد. به عبارت دیگر، کمیسیون تلفیق به درآمدهای بیش از ۱۸ میلیون تومان در ماه، ۱۰ واحد درصد تخفیف مالیاتی داد. این اقدام پس از آن انجام شد که غلامرضا تاجگردون، رئیس کمیسیون تلفیق در یکی از جلسات کمیسیون با استناد به ماده ۲ طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، اعلام کرد تصویب بند «الف» تبصره ۶ لایحه بودجه ۹۹ (مالیات ۵ پله‌ای بر درآمد) چون برخلاف یکی از قوانین دائمی (ماده ۸۵ قانون مالیات‌های مستقیم) است، برای تصویب نیازمند رای دوسوم نمایندگان کمیسیون تلفیق است و با توجه به اینکه این بند نتوانست رای دوسوم نمایندگان کمیسیون را کسب کند، این پیشنهاد دولت در کمیسیون تلفیق مجلس به تصویب نرسید. در نتیجه این اقدام، مالیات بر درآمد به روش سابق ۲ پله‌ای بازگشت که طبق آن درآمدهای فراتر از سقف معافیت از مالیات بر درآمد (۳ میلیون تومان) ۷ تا ۷ برابر آن (۲۱ میلیون تومان) مشمول مالیات ۱۰ درصدی و بیش از ۷ برابر آن مشمول مالیات ۲۰ درصدی می‌شوند.

مالیات بر کالاهای لوکس: هر چند اقدام کمیسیون تلفیق در تصویب مالیات بر خانه‌ها و خودروهای لوکس با استقبال کارشناسان و رسانه‌ها مواجه شد اما طراحان پلکان مالیاتی در این باره هم بحث‌برانگیز شد. به عنوان مثال یکی از نقدهای وارده به مصوبه کمیسیون تلفیق، معاف شدن خانه‌های ۱۰ میلیارد تومانی از این نوع مالیات بود، در حالی که بسیاری بر این باورند پلکان مالیاتی باید شمول بیشتری می‌یافت به طوری که پله اول به جای ۱۰ میلیارد تومان، از خانه‌های ۵ میلیارد تومان به بالا آغاز می‌شد. با این حال مصوبه کمیسیون تلفیق تغییری نداشت تا تغییرات احتمالی در این موضوع به صحن علنی مجلس در ماه آینده موکل شود.

■ **تلفیق نمره قبولی نگرفت**

با توجه به آنچه تاکنون گفته شد، کمیسیون تلفیق مجلس آنچه را که باید برای اصلاح بودجه انجام نداد و عملیات انتظارات را برآورده نکرد. نه بیش‌برآوردهای منابع اصلاح شد و نه مصارف مدیریت شد، بلکه حتی با مصوبات کمیسیون بودجه هم کمیسیون تلفیق صرفاً برخی از مصوبات منفی خود در زمینه‌های فرعی را اصلاح کرد. با توجه به روند استثنایی لایحه بودجه ۹۹ و اصرار هیأت‌رئیس مجلس بر اصل هشتادوپنجمی شدن بودجه، دیگر نمی‌توان به اصلاح بودجه ۹۹ امید داشت زیرا در این حالت تصویب نهایی لایحه بودجه به کمیسیون تلفیق سپرده می‌شود. سال ۹۹ با کسری بودجه حداقل ۱۰۰ هزار میلیاردی سال سختی برای اقتصاد ایران خواهد بود.

